

Anonimizuota versija

Vertimas

C-546/22-1

Byla C-546/22

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2022 m. rugpjūčio 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. birželio 29 d.

Ieškovas:

GF

Atsakovė:

Schauinsland-Reisen GmbH

<...>

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas), kaip kasacinės instancijos teismas <...>, byloje ieškovas GF <...>, prieš atsakovę *Schauinsland-Reisen GmbH*, D-47051 Duisburgas, <...> dėl 21 821,82 EUR <...> išnagrinėjęs ieškovo kasacinį skundą, pareiktą dėl 2022 m. sausio 27 d. apeliacinės instancijos teismo *Oberlandesgericht Graz* (Graco aukštesnysis apygardos teismas) sprendimo, <...> kuriuo buvo paliktas galioti 2021 m. liepos 13 d. *Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz* (Graco civilinių bylų apygardos teismas) sprendimas <...>, priėmė šią

n u t a r t j:

A. Pagal SESV 267 straipsnį pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (Kelionės paslaugų paketų direktyva), 12 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad organizatorius gali remtis neišvengiamomis ir nepaprastomis aplinkybėmis, dėl kurių jis negali įvykdyti sutarties, jau tada, kai kliento valstybės narės įgaliota institucija iki planuoto paketo pradžios paskelbė aukščiausio lygio įspėjimą dėl kelionės į tikslinę šalį?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą teigiamas:

Ar Direktyvos (ES) 2015/2302 12 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių nėra tuo atveju, kai keliautojas, žinodamas apie įspėjimą dėl kelionės ir netikrumą dėl tolesnės pandeminės padėties eigos, pareiškė, kad vis dėlto nori vykti į kelionę, o organizatoriui nebūtų buvę neįmanoma jos įvykdyti?

B. <...> [Bylos nagrinėjimo sustabdymas]

M o t y v a i:

1. 2020 m. gegužės 13 d. ieškovas, [Austrijoje] registruotas privačiai dirbantis gydytojas specialistas, ir jo sutuoktinė užsisakė atsakovės organizuotos kelionės į Maldyvus paslaugų paketą laikotarpiui nuo 2020 m. gruodžio 26 d. iki 2021 m. sausio 2 d., kurio bendra kaina 8 620 EUR.

Dėl COVID-19 pandemijos vėliausiai 2020 m. gruodžio mėn. Austrijos užsienio reikalų ministerija paskelbė aukščiausią 6 lygio įspėjimą dėl kelionių į Maldyvus („Įspėjama dėl visų turistinių ir ne pirmo būtinumo kelionių į šią šalį, įskaitant atostogų keliones ir keliones šeimos lankymo tikslu“). Tuo metu 7 dienų sergamumas Maldyvuose (34,7) buvo mažesnis nei Austrijoje (220).

2020 m. gruodžio 3 d. remdamasi įspėjimu dėl kelionių atsakovė užsakytą kelionę atšaukė. Vėliausiai 2020 m. gruodžio 9 d. ieškovas buvo informuotas apie priežastis ir jam grąžinta sumokėta pradinė įmoka. Atsakovės pateikti alternatyvūs kelionių pasiūlymai neatitiko ieškovo ir jo žmonos lūkesčių.

2. Šalių reikalavimai ir argumentai

Ieškovas savo ir žmonos vardu reikalauja atlyginti žalą, patirtą dėl galimybės pasimėgauti atostogomis netekimo, ir sumokėti nustatyto dydžio sumą išlaidoms padengti. Be to, jis prašo kompensacijos už negautas pajamas, nes nuo 2020 m. gruodžio 23 d. iki 2021 m. sausio 5 d. dėl užsakytos kelionės uždarė savo praktiką. Atšaukus kelionę nebebuvo įmanoma per trumpą laiką atšaukti praktikos uždarymo. Ministerijos įspėjimas dėl kelionių nebuvo neišvengiama ir nepaprasta aplinkybė, dėl kurios atsakovė nebūtų galėjusi įvykdyti kelionės sutarties, juolab kad Maldyvuose 7 dienų sergamumas būtų buvęs palankesnis, ten taip pat yra

pakankama medicininė priežiūra, be to, ieškovas ir jo sutuoktinė buvo apsidraudę sveikatos draudimu kelionės metu.

Atsakovė teigė, kad iš jos nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad ji įvykdys kelionę. Jei ji būtų nepaisiusi Užsienio reikalų ministerijos įspėjimo dėl kelionių, jai būtų tekę prisiimti nesuskaičiuojamas atsakomybės pasekmes. Dėl judėjimo suvaržymų, taikytų Austrijoje nuo 2020 m. gruodžio 26 d., ieškovas net nebūtų galėjęs išvykti į kelionę. Dėl atšaukimo jis neprarado pajamų.

3. Ankstesnis procesas

Pirmosios instancijos teismas ieškovo reikalavimus atmetė. Atsakovė sutarties nutraukimą grindė pateisinamomis neišvengiamomis ir nepaprastomis aplinkybėmis. Vien dėl šios priežasties žala neturi būti atlyginta.

Apeliacinis teismas ieškovo apeliacinio skundo netenkino. Net jei įspėjimas dėl kelionių būtų laikomas tik nepaprastų kliūčių požymiu, bet kuriuo atveju atsižvelgiant į sutarties nutraukimo metu vyravusį netikrumą dėl pandemijos raidos nėra atsakovės kaltės.

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas) turi priimti sprendimą dėl ieškovo kasacinio skundo. Atsakovė kasaciniame procese taip pat laikosi nuomonės, kad dėl neišvengiamų ir nenumatytų aplinkybių, susijusių su įspėjimu dėl kelionių, ji turėjo teisę nutraukti kelionės sutartį be jokios papildomos pareigos mokėti kompensaciją.

4. Teisinis pagrindas

4.1. Sąjungos teisė

2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (Kelionės paslaugų paketų direktyva) 12 straipsnio 3 dalis iš dalies išdėstyta taip:

„Organizatorius gali nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį ir grąžinti keliautojui visas sumokėtas sumas už paketą, bet neprivalo papildomai atlyginti žalą, jeigu:

a) paketą įsigijusių asmenų skaičius yra mažesnis nei sutartyje nurodytas minimalus skaičius ir organizatorius praneša keliautojui apie sutarties nutraukimą per sutartyje nustatytą laikotarpį, <...>

arba

b) *dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių organizatorius negali įvykdyti sutarties ir jis be nepagrįsto delsimo iki paketo pradžios praneša keliautojui apie sutarties nutraukimą. <...>“*

Pagal Kelionės paslaugų paketų direktyvos 3 straipsnio 12 punkto apibrėžtį „neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės“ – „padėtis, kurios šalis, kuri remiasi tokia padėtimi negali valdyti, ir kurios pasekmių nebūtų buvę galima išvengti, net jei būtų imtasi visų pagrįstų priemonių“.

4.2. Austrijos teisė

Pagal Įstatymo dėl kelionės paslaugų paketų 10 straipsnio 3 dalies antrąjį atvejį organizatorius gali nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį iki paketo pradžios, gražindamas visas už paketą sumokėtas sumas, tačiau nemokėdamas jokios papildomos kompensacijos, „jeigu organizatorius negali įvykdyti sutarties dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių ir jo pranešimą apie sutarties nutraukimą keliautojas gauna be nepagrįsto delsimo, bet ne vėliau kaip iki paketo pradžios“.

5. Prejudiciniai klausimai

5.1. Pagrindinėje byloje ieškovo gyvenamosios vietos valstybės Užsienio reikalų ministerija likus maždaug trimis savaitėms iki užsakytos kelionės pradžios dėl COVID-19 pandemijos paskelbė aukščiausio lygio perspėjimą dėl kelionių, kuris buvo susijęs su rekomendacija gyventojams susilaikyti nuo turistinių kelionių į užsąkytą kelionės vietą.

Organizatorius, kuriam pareikštas ieškinys, negalėjo kontroliuoti nei COVID-19 pandemijos eigos, nei įspėjimo dėl kelionių paskelbimo. Be to, akivaizdu, kad jis neturėjo jokios galimybės išvengti pandemijos pasekmių apskritai arba įspėjimo dėl kelionių visų pirma pats imdamasis tinkamų atsargumo priemonių.

5.2. Vis dėlto kyla abejonių, ar dėl pandeminės padėties ministerijos paskelbtas įspėjimas dėl kelionių jau savaime yra aplinkybė, suteikusi atsakovei, kaip organizatorei, teisę nutraukti sutartį, nes juo išreikšta didelė rizika saugiai vykdyti keliones, be to, reikėjo tikėtis galimų priemonių atostogų vietoje, kurios galėjo sutrukdyti keliautojams būti šalyje arba grįžti, ar, kaip teigia ieškovas, iš organizatoriaus turi būti reikalaujama, kad jis, nepriklausomai nuo viešo įspėjimo, pats įvertintų situaciją ir atliktų rizikos vertinimą, atsižvelgdamas į visas konkretaus atvejo aplinkybes.

Kalbant apie viešo įspėjimo dėl kelionių reikšmę, galima būtų teigti, kad jį skelbia nepriklausoma kompetentinga įstaiga ir jis yra nedviprasmiškas, todėl patenkinamas suinteresuotos visuomenės dalies aiškumo ir teisinio tikrumo poreikis. Be to, valstybės institucija, visų pirma Užsienio reikalų ministerija, paprastai turi daugiau patikimų galimybių stebėti pavojaus situaciją nei bendrovė.

Kita vertus, ieškovo aiškinimą patvirtintų tai, kad oficialus įspėjimas dėl kelionių, atsižvelgiant į nuolat besikeičiančius pandeminius reiškinius ir nuolat kintantį

įvairių pasaulio regionų užkrėstumą, gali būti nebe visiškai aktualus ir neatspindėti realios rizikos situacijos kelionės metu. Jurisprudencijoje kol kas patvirtintas tik pagrindas keliautojui nutraukti sutartį (8 Ob 99/99p), tačiau dar nepasisakyta dėl organizatoriaus galimybės tą padaryti.

5.3. Antruoju prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar net ir esant aukščiausio lygio įspėjimui dėl kelionių organizatorius negalėjo remtis tuo, kad „dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių <...> negali įvykdyti sutarties“, jei kelionė iš esmės būtų buvusi įmanoma dėl galimybės pasinaudoti užsakytomis transporto priemonėmis ir apgyvendinimo paslaugomis, o klientas, žinodamas apie įspėjimą dėl kelionių, pareiškė, kad nori prisiimti su tuo susijusią riziką, ar organizatorius taip pat ir šiuo atveju turi teisę nutraukti sutartį be papildomos pareigos mokėti kompensaciją.

6. <...> [Nuoroda dėl pareigos pateikti prejudicinius klausimus]

<...> [Bylos nagrinėjimo sustabdymas]

<...> Viena, 2022 m. birželio 29 d.<...>

DARBINIS VERTINIMAS